Datum : 26 juni 2021
Kenmerk : 17102o75418 | KF
Betreft : Projectvoorstel Heksenroute

Projectvoorstel Heksenroute

Aan: Ambtelijke en bestuurlijke betrokkenen
Auteurs: Karel Franken – Gerard Rooijakkers
Datum 26 juni 2021 – 19 augustus

Aanleiding

Op 2 juni 2021 heeft een eerste integraal overleg plaatsgevonden op initiatief van de gemeente Cranendonck. Gerard Rooijakkers en Karel Franken hebben in dat overleg hun ideeën op hoofdlijnen gepresenteerd. Voorzitter was wethouder Kuppens. Genodigden voor deze presentatie waren burgemeester Van Kessel, Ferdie Das, wethouder Maas, Wethouder Otterdijk, Giel Kantelberg, wethouder De Bruijn, Wethouder Swinkels, wethouder Spoor, Irene Adelmeyer, Ilse van Bree, Trudy van Horne, Anita Juliën.

Korte omschrijving

De plannen omvatten het realiseren van een route die door de gemeenten Cranendonck, Heeze-Leende, Geldrop, Helmond (Mierlo-Hout), Asten en Someren loopt en de plekken volgt waar in het jaar 1595 in Peelland 23 vrouwen zijn terechtgesteld op verdenking van hekserij. In 2019 bij de opening van de tentoonstelling in Kasteel Helmond over de heksenvervolging werd voor het eerst door Gerard Rooijakkers het idee genoemd om de locaties waar de incidenten hebben plaatsgehad met elkaar te verbinden in een route. De heksenroute volgt de plekken in de volgorde van vervolging in een boog bovenlangs de Strabrechtse heide. Door het oprichten van een monument op iedere plek waar de terechtstelling plaatsvond, ontstaat door middel van het oprichten van een ruimtelijk baken een herinneringsplek voor ieder specifiek verhaal. Die verhalen en herinneringen worden door middel van de route als een parelsnoer aan elkaar geregen en kunnen samen het gehele verhaal aanbieden aan bezoekers, passanten en toeristen die het gebied doorkruisen maar geven ook context aan het gebied. Met het realiseren van de plannen voor de heksenroute ontstaan nieuwe verbindingen tussen cultuur en landschap, tussen de historische gebeurtenissen en de betekenis voor deze tijd, tussen cultuur en toerisme, tussen vitaliteit (activiteiten) en educatie en tussen lokale gemeenschappen en de regio. De heksenroute kan als anker dienen voor bestaande initiatieven waarop kan worden aangehaakt. Met de route ontstaat een verbinding van de plekken, een attractieve en educatieve route door een aantrekkelijk natuurlandschap met een reeds bestaand netwerk van fiets- en wandelpaden. Aan die route treft men een ruim aanbod aan horeca en verblijfskwaliteit. Graag verwijzen we naar de startnotitie waarin de plannen en de historische context worden belicht.

FRANKEN

Projectvoorstel

Het realiseren van de heksenroute vraagt om een transparant georganiseerde en gefaseerde projectstructuur waarbij alle betrokkenen en belanghebbenden met elkaar in verbinding worden gebracht, waar specialisten de kwaliteit borgen en het verbindende netwerk inbrengen, waar aansluiting gezocht wordt bij lokale initiatieven en lokale gemeenschappen en waarbij het projectmanagement voor het geheel op een rustige en respectvolle wijze de projectstructuur en de projectkaders bewaakt en daarin sturend optreedt en verbindt.

Penvoering

Het realiseren van de heksenroute vraagt om een sterke integrale aanpak waarin de samenwerking tussen de verschillende gemeentes is geborgd en de route als geheel kan worden uitgewerkt, in samenspraak met de betreffende contactpersonen en belanghebbenden van de gemeentes en de lokale gemeenschappen. Doordat de route over het grondgebied van de verschillende gemeenten loopt, zijn er binnen die betreffende gemeentelijke organisaties autonome processen die doorlopen moeten worden om te komen tot besluitvorming, goedkeuring van plannen, beschikbaar stellen van middelen en inbrengen van kennis. Het organiseren en bewaken en samen laten komen van die autonome processen in iedere gemeente binnen een totale projectorganisatie vraagt om inspirerend leiderschap en om commitment van alle betrokkenen.
Wij hebben als bureau FRANKEN een ruime ervaring met projecten met culturele inhoud in het publieke domein waarbij de realisatie afhankelijk is van politieke en bestuurlijke besluitvorming en de financiële dekking (funding) van het project voor een groot deel tot stand komt vanuit fondsen die daarbij voorwaarden en spelregels formuleren waaraan de voorbereidingen en de uitvoering van dit soort projecten aan moeten voldoen.
Tot op heden heeft de gemeente Cranendonck, vanuit de initiatieven die er worden uitgewerkt in de Baronie van Cranendonck, de kar getrokken en de rol als ambassadeur vervuld binnen het gebied waarin de route zich bevindt. Wij zien een rol weggelegd voor ons bureau als penvoerder van het initiatief voor het project waarbij wij samen met Gerard Rooijakkers namens de zes betrokken gemeentes het projectmanagement, de communicatie en de aanvragen verzorgen, in nauwe samenspraak en samenwerking van de betrokken ambtenaren en bestuurders.
Het spreekt voor zich dat we hier bij voorkeur op het gebied van bijvoorbeeld promotie en communicatie aansluiten bij de reguliere kanalen en organisaties.

Eigenaarschap

De plannen vloeien voort uit de historische gebeurtenissen. Die historische feiten staan na een lange periode van het wegdrukken van deze herinneringen, in de huidige tijd weer in een actuele context waarin er ruimte is voor uitleg en debat door middel van het actualiseren van de mechanismen en krachten die hebben destijds hebben geleid tot de gerechtelijke dwaling en de terechtstelling van de 23 slachtoffers. Het intellectuele eigendom voor de plannen die er liggen en voor de uitwerking van de plannen het samenbrengen van de locaties tot één route, een parelsnoer, ’een cultureel collier’ ligt het eigenaarschap bij Gerard Rooijakkers en bureau FRANKEN. Daarmee is de kwaliteit en de inhoud van de uitwerking geborgd is en zijn de contacten die daarover reeds lopen met bijvoorbeeld het Mondriaan Fonds en de netwerken die we daarmee inbrengen van grote waarde voor een succesvolle totstandkoming van dit initiatief. Op deze wijze menen we op een duidelijke maar ook strenge wijze de bewaking en borging van het inhoudelijke verhaal en het cultuur-historisch curatorschap te kunnen organiseren en communiceren aan alle belanghebbenden.

Samenwerking

Samenwerking staat voorop in plannen als deze, een goede samenwerking ontstaat door sturend leiderschap en een krachtige inhoudelijke kennis en inbreng. Dat nodigt uit om er bij te horen, om je bijdrage te leveren, om mee vorm te geven, om mee bij te sturen en te ontwikkelen. Naast de samenwerking en de contacten die we met de gemeentes en de lokale gemeenschappen zien, is Johan van Otten (schrijver boek Duivelskwartier) bereid om bij de ontwikkelingen input te leveren en betrokken te blijven, we kunnen gebruik maken van de kennis en expertise van het van Abbemuseum in Eindhoven om te komen tot het proces, de selectie en de uitwerking van de kunstobjecten als 'lieu de mémoire' en daarmee een kansrijke of succesvolle aanvraag bij het Mondriaanfonds bewerkstelligen. Zoals tijdens de presentatie op 2 juni al genoemd is het Mondriaanfonds enthousiast over de plannen en volgen ze actief de status van de planvorming.

Financiën – begroten en bewaken

De uitwerking en realisatie van deze plannen vraagt om passende financiële middelen die parallel aan de uitwerking, de mogelijkheden en de ambities dienen te worden getoetst op haalbaarheid, realiteit en slagingskans t.a.v. toekenning of gemeentelijke besluitvorming. Daarin kunnen we als bureau FRANKEN met onze ruime ervaring in kostenbewaking en kostendeskundigheid een leidende rol pakken door per fase kosten, ambities en tijdsfactoren met elkaar in verbinding te brengen en inzichtelijk te maken voor alle belanghebbenden en opdrachtgevers.
Er zullen financiële middelen nodig zijn om het totaal (de route met de afzonderlijke gedenktekens) te organiseren en de uit te werken. Voor het juridisch opdrachtgeverschap voor de oprichting van de fysieke monumenten of objecten ligt het naar onze inschatting voor de hand dat dat opdrachtgeverschap door de betreffende gemeente zelf wordt ingevuld, uiteraard onder de sturende en verbindende leiding van de projectorganisatie die door ons wordt vormgegeven.
Goed opdrachtgeverschap is een belangrijk criterium voor het Mondriaanfonds. Inhoudelijk zal er intensieve afstemming moeten plaatsvinden met de partners in de route.

Stappenplan – tijd en financiën

Om te komen tot een beheersbare projectaanpak is ons motto 'groot denken en klein beginnen'. Dat wil zeggen dat we door middel van flinke ambities en uitdagende dromen mensen en belanghebbenden kunnen uitnodigen en inspireren. Door klein te beginnen en aan iedere gemeente een klein startbedrag te vragen, ontstaat er een overzichtelijke instap. De uiteindelijke ambities en de wijze waarop er invulling zal worden gegeven aan het realiseren van de 'parels' aan de parelsnoer, de heksenroute ligt dan als lonkend perspectief voor ons.

1. Stap 1: Naast de enthousiaste reacties die we hebben mogen ontvangen bij de presentatie op 2 juni, is er een formele bevestiging nodig van iedere gemeente afzonderlijk waaruit het commitment aan de plannen blijkt. Onder voorbehoud van interne besluitvorming over de verder uitgewerkte plannen is men bereid om hierin verbindend en ondersteunend samen te werken om de heksenroute te kunnen realiseren. Die formele bevestiging kan worden bekrachtigd door middel van een schrijven waarin de betreffende gemeente op basis van dit projectvoorstel haar medewerking toezegt en als blijk van het commitment een voorschot van 10% op de gemeentelijke bijdrage van € 5.000,- exclusief BTW beschikbaar te stellen om de uitwerking van de aanvraag voor de ontwikkelfase kracht bij te zetten en mogelijk te maken.
    a. Aanvraag in september 2021
    b. Reactie jury Mondriaanfonds uiterlijk na drie maanden
2. Stap 2 is de ontwikkelfase. Hieronder verstaan we het nader uitwerken van het plan om te komen tot de eigenlijke grote aanvraag bij het Mondriaanfonds namens alle particpanten en deelnemende gemeenten. Die ontwikkelfase is mogelijk in Q1 en Q3 van 2022 en vraagt naar onze inschattingen om € 40 tot 50K aan financiële dekking. Van die dekking wil het Mondriaanfonds waarschijnlijk tot een maximum van € 15K bijdragen en zouden we met een bijdrage van € 5.000,- exclusief BTW per gemeente een plan kunnen uitwerken om daarmee een aanvraag te kunnen doen voor het ontwikkeltraject.
    a. Aanvraag op basis van plannen (grote aanvraag) Q3 2022
    b. Reactie jury Mondriaanfonds wordt dan Q4 2022 verwacht
3. Stap 3 van realisatie van de plannen. Dat kan pas nadat er duidelijkheid is omtrent de toekenning van de aanvraag die (onder andere) bij het Mondriaanfonds is gedaan als resultaat van stap 2 en inzicht in de beschikbaarheid van middelen per locatie, plek, initiatief in de betreffende gemeenten, ter matching van de funding om de plannen te realiseren. Die realisatiefase zal normaalgesproken begin 2023 kunnen starten en de totale uitvoeringstijd zal afhankelijk zijn van de planvorming maar wellicht 2 jaar in beslag kunnen nemen tot een finale voltooiing van de parels van de parelsnoer in 2024 en 2025.
    a. Uitsluitsel funding en beschikbaarheid financiële middelen 2^{e} helft 2022
    b. Besluitvorming binnen gemeenten indien noodzakelijk Q 4 2022
    c. Uitwerking, selecties, realisatie 2023-2024-2025

Kwaliteitsborging van de route en toekomstige uitbreidingen en aanhakingen aan de route

Binnen de mogelijkheden en reikwijdte van de lokale belangen en betrokkenen zullen we de plannen in samenspraak uitwerken. Het grote voordeel van het gepresenteerde concept is dat de 'parelsnoer' altijd kan worden uitgebreid met of kan aanhaken bij bestaande of toekomstige parels. De kracht ligt echter in het geheel als som der delen en vraagt daarom om een stevige verankering van de samenwerking van de verschillende gemeenten. Vandaar de centrale projectstructuur en het appèl om in een vroeg stadium (stap 1) het commitment voor dit projectvoorstel kenbaar te maken. Door middel van het eventueel later

FRANKEN

aanstellen van een supervisor kan een conceptbewaker de samenhang en de cultuurhistorische inhoud mee blijven toetsen en blijven adviseren om toekomstige 'parels' in te passen.

Belangen en aandachtpunten

Voor de verdere uitwerking bestaan er naar onze inschatting en naar aanleiding van de ambtelijke contacten die er nog hebben plaatsgevonden de volgende kansen, belangen en kwaliteiten waaraan de plannen in de ontwikkel- en uitwerkingsfase kunnen worden getoetst en gespiegeld.

- Concrete uitwerking van de diverse project-onderdelen in samenspraak met belanghebbenden (hierbij komen De Groote Heide, Routebureau Brabant/Buas, Peel-marketeers, lokale kunstenaars e.d. in beeld)
- (Commerciële) verbreding van het project / aanhaken derden (waarbij ook de verschillende soorten heksen, sprookjesheks, historische heks, de sage heks, het authentieke verhaal over vervolging, bv ook in relatie tot de in het overleg genoemde minicamping)
- Promotie/communicatie (in de markt zetten) bij voorkeur via de reguliere kanalen/organisaties
- Fasering en opbouw project (mogelijkheid om klein te beginnen en uit te breiden/toe te voegen, indien noodzakelijk onderdelen wellicht ook los van elkaar ontwikkelen)
- Sociaal maatschappelijke thema's waarop kan worden aangehaakt 'niet musealiseren maar actualiseren' De vertaling van het authentieke verhaal over de heksenvervolging naar de hedendaagse tijd en de lessen die we kunnen trekken.
- Spiegelen aan andere projecten en de ervaringen die daar zijn opgedaan zoals 'LF-2018: Leeuwarden-Fryslan Culturele Hoofdstad van Europa' het project met de 11 fonteinen of de route in Duitsland '*Die Deutsche Märchenstraße'* waar de sprookjes van Grim oderling met elkaar verbonden zijn op verschillende plaatsen.
- Het project verbinden aan mensen die bijvoorbeeld nog een familierelatie hebben met de slachtoffers van destijds. Het zal bij burgers straks wellicht dubbele gevoelens op kunnen roepen. Een fietsroute dient vooral een goed gevoel oproepen, spannend zijn en beleving te bieden. Maar het verhaal over de vervolging en de vertaling naar de moderne tijd (social media) roept ook wel negatieve gevoelens op van angst, pesten, er niet bij horen etc. Dit kan goed gekoppeld worden aan educatie.
- Voor de fietsroute sowieso gebruik maken van het knooppunten-systeem. Dat ligt er al en daarvan is kwaliteit, onderhoud en continuïteit gegarandeerd. Voorkomt bovendien dat er in het veld te veel verschillende bordjes komen te staan.
- Het snel visueel in kaart brengen van de verschillende 'heksenlocaties' per gemeente. Dan weet iedereen waar we het over hebben en kunnen we ook alvast kijken in hoeverre deze locaties aansluiten bij de huidige fietsroutestructuur.
- Het ambtelijk aanhaken vanuit de gemeenten zowel toeristisch-recreatief als op het gebied van kunst en cultuur. Per onderdeel zal bekeken moeten worden wie hier het beste bij betrokken kan zijn.
- In kaart brengen van verschillen, niet elke gemeente heeft verschillende portefeuilles R&T en K&C zodat uiteindelijk de volle breedte van het project wordt afgedekt en ondersteund. Een en ander is natuurlijk ook afhankelijk van welke keuzes er gemaakt worden over de omvang, scope en fasering van het project.

Vervolg

Graag plannen we naar aanleiding van dit projectvoorstel en als vervolg op het overleg van 2 juni een ambtelijk vervolgoverleg in, we hebben daar momenteel contact over met Ferdie Das van de gemeente Cranendonck.
Wanneer er vragen zijn naar aanleiding van dit voorstel en de bijbehorende documenten, schroom niet om met Gerard of mij contact op te nemen.

Karel Franken / Gerard Rooijakkers
Juni 2021 – 19 augustus 2021

Zie hierna bijlage “ voorstel monumenten heksenjacht 1595” van de hand van Gerard Rooijakkers

Startnotitie: een heksenroute als cultureel collier

Startnotitie om te komen tot monumentale artistieke markeringen met een educatieve en toeristisch-recreatieve route als community-project in de regio Peelland op basis van het overleg met vertegenwoordigers van de betrokken gemeenten (Helmond, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende en Cranendonck) op 2 juni 2021.

Actualiteit van de heksenjacht van 1595:
waar wij voor staan als generatie 2025

Aanleiding is de vervolging van in totaal 25 vrouwen op verdenking van hekserij in de zomer en het najaar van 1595 in Peelland. Een aantal van 23 vrouwen, waaronder een kind van 12 jaar, wordt op de brandstapel terechtgesteld. De vervolging start in kasteel Cranendonck op 6 juli 1595 (3 vrouwen), vervolgens in Leende, Heeze en Geldrop in september-oktober (5 vrouwen), in Mierlo op 18 september (5 vrouwen), in Lierop op 25 september (7 vrouwen), Mierlo-Hout op 25 september (3 vrouwen) en Someren (3 vrouwen). Voorts sterft op het kasteel in Asten een gevangen vrouw aan haar verwondingen in oktober 1595, in kasteel Cranendonck beneemt een verdachte zich van het leven. In Helmond en Eindhoven blijft het bij beschuldigingen zonder executie. Asten is het eindpunt van de vervolging met het doodmartelen van een bejaard slachtoffer, Cranendonk vormt het begin met het levend verbranden van onder meer een kind.

Van hogerhand wordt in Brussel en ’s-Hertogenbosch ingegrepen bij wat een juridische dwaling blijkt te zijn in combinatie met machtsmisbruik van lokale heren. Macht, kwaadsprekerij en angst ging hier boven recht. Anders dan velen denken is hier de katholieke kerk met de inquisitie geen partij. Door de executie van een twaalfjarig kind is het ook internationaal een bijzondere serie heksenprocessen. De vrouwen werden overigens geen heksen maar toveressen genoemd. Een episode uit de regionale geschiedenis

die blijvend in het collectief geheugen gemarkeerd dient te worden.

Want opmerkelijk genoeg is deze zwarte episode nagenoeg geheel uit het collectieve bewustzijn verdwenen. Was de vervolging lange tijd eigenlijk alleen bekend bij vakhistorici (en dan ook nog fragmentarisch), met het verschijnen van het boek *Duivelskwartier* door Johan Otten in 2015 is het in ieder geval bij een bepaald lezerspubliek onder de aandacht gekomen. Dit heeft in 2019 geresulteerd in een spraakmakende tentoonstelling in Kasteel Helmond (die vanaf najaar

2021 als installatie een semi-permanente plek krijgt in de Baronie van Cranendonck) en een prijswinnende wagen bij de Brabantse Dag in Heeze. Er is kortom momentum en draagvlak. Het betreft hier allemaal gemeenten die als partners in dit voorgenomen project willen gaan participeren. Zij nemen de verantwoordelijkheid om in deze generatie dit oude verhaal geactualiseerd te vertellen in de publieke ruimte.

Vorm: monumenten en route als een cultureel collier

Dit doen we door in elke plaats een fysieke herinneringsplek te maken door middel van een monument als *lieu de mémoire*. Met een ruimtelijk baken dat het specifieke verhaal van de terechtstellingen op die plek vertelt. Deze locaties gaan we met elkaar verbinden in een route, zodat de bezoeker desgewenst het hele verhaal krijgt aangeboden. De plaatsen liggen, in de volgorde van de vervolging in een boog met de klok mee langs de Strabrechtse Heide. Aansluiting bij de natuur- en cultuurpoorten in het project van De Groote Heide ligt voor de hand.

Voor elke plaats kan een specifieke, toepasselijke vorm van het monument ontwikkeld worden als ankerpunt van het geheugen. Het complexe verhaal van de vervolging kan op deze manier in etappes verteld worden. Hierdoor ontstaat niet alleen een belangrijk educatief middel voor toekomstige generaties, maar kan het ook dienen als versterking van de gebiedsidentiteit met toeristisch-recreatieve producten. Daartoe zal aansluiting gezocht worden bij bestaande routes, fietsknooppunten en expertise zoals de Peelmarketeers. Het is de kunst om zoveel mogelijk losse parels aan een ‘cultureel collier’ te rijgen, waarbij zoveel mogelijk verbinding gezocht wordt met bestaande initiatieven, zoals een camping rond het thema heksen. het is goed te weten dat er drie typen van heksen bestaan: de historische heks (daar gaat het hier over), de sprookjesheks (van de gebroeders Grimm) en de sageheks (verwijzend naar een historisch figuur, zoals de Zwarte Kaat in Bladel).

Daarnaast betrekken we de lokale gemeenschappen door bij wijze van een *community project* op zoek te gaan naar de families van de nazaten van de met naam bekende slachtoffers. Veel familienamen zijn immers nog steeds lokaal en regionaal bekend. Naast historisch onderzoek door de samenwerkende heemkundekringen, kan ook gedacht worden aan het ophalen van verhalen die leven bij de bevolking en strategieën van culturele toe-eigening zodat ook deze doden als voorouders weer meedoen in het verhaal van de betrokken samenlevingen. Monumenten en route krijgen op die manier ook dragende gemeenschappen als ambassadeur.

Perspectief: niet musealiseren maar actualiseren

Het betreft geen afgesloten *safe story* uit een ver verleden. Ook hier en nu, in onze huidige samenleving hebben we te maken met de gevolgen van roddel en achterklap, zij het nu ook digitaal in de wereld van sociale media (*trial by media*) en irrationele complottheorieën die anno 2021 nota bene ook weer gerelateerd worden aan satanisme. Evenals in 1595 blijken angst en onzekerheid een perfecte voedingsbodem. Zoals nu klimaatverandering de gemoederen in beweging brengt, gold in 1595 een reeks misoogsten als gevolg van slecht weer een van de aanleidingen.

We actualiseren de problematiek van de vervolging door te wijzen op het belang van een democratische rechtstaat met scheiding der machten en parlementaire controle van hoog tot laag. Het oude ‘macht boven recht’ is vervangen door ‘recht boven macht’. En dan nog is het zaak dat burgers recht gedaan wordt door ze niet te vermorzelen in de rechtskracht van de staat. De verworvenheden van deze democratische rechtstaat zijn niet gratuite maar dienen steeds bevestigd en verdedigd te worden. *Lessons to be learnt* voor alle partijen en generaties dus, hetgeen nog eens het belang van educatieve modules in dit project benadrukt — zoals ook in het overleg met de betrokken gemeenten op 2 juni 2021 terecht werd ingebracht.

Samenwerking en goed opdrachtgeverschap

Door nieuwe monumenten te laten maken voor een historische gebeurtenis combineren we hedendaagse kunst met erfgoed. Die noemer biedt interessante mogelijkheden voor (aanvullende) financiering. Hierbij is het landelijke Mondriaanfonds de aangewezen partij. Met dit fonds is contact gelegd en een regiomakelaar is beschikbaar om bij de aanvraag te adviseren. Belangrijk is wel dat de initiatief-nemende gemeenten een gezamenlijke aanvraag indienen op basis van goed opdrachtgeverschap met betrekking tot hedendaagse kunst in de publieke ruimte op basis van een overtuigend narratief.

Gezien de complexiteit van de aanvraag wordt voorgesteld om het traject in twee fasen op te knippen. Allereerst dienen we een aanvraag in voor een ontwikkeltraject, waarbij alle onderdelen op elkaar worden afgestemd om te komen tot de tweede fase van de definitieve aanvraag. De ontwikkelfase biedt voor de partners ook de mogelijkheid om zich te oriënteren op het schaalniveau van de tweede fase met een go of no-go. Uiteraard ligt de kracht in het geheel als som der delen, dus die samenwerking moet in de basis goed verankerd worden. De betrokken gemeenten (Helmond, Asten, Someren, Geldrop-Mierlo, Heeze-Leende en Cranendonck) staan in principe positief tegenover het participeren in deze eerste ontwikkelfase. De Mondriaanstichting financiert tot een maximum van € 15.000. We schatten in dat een bedrag van € 45.000 nodig zal zijn, dus met een bijdrage van 5K per gemeente heb je een uitgewerkt plan met een aanvraag voor de uitvoerende fase.

Kwaliteit als uitgangspunt

De jury van het Mondriaanfonds stelt kwaliteit voorop, zowel van de plannen (wat is de innerlijke noodzaak, hoe wordt goed opdrachtgeverschap gerealiseerd, versterking culturele infrastructuur en publieke ruimte) als van de individuele kunstenaars (wat betekent deze opdracht voor hun professionele ontwikkeling, wat is de kwaliteit van het ontwerp). Binnen de criteria van het Mondriaanfonds kijken we vooral ook naar de versterking van de lokale en regionale culturele infrastructuur.

Liever geen kunstenaars van ver weg als we van dichtbij goede mensen bij wijze van talentontwikkeling kunnen stimuleren. Wat dat betreft gaan we leren van de ervaringen bij ‘LF-2018: Leeuwarden-Fryslan Culturele Hoofdstad van Europa’ die met het project van de 11 fonteinen een route als toeristische trekker hebben gecreëerd. In de elf steden van de beroemde tocht zijn door buitenlandse kunstenaars sculpturale fonteinen geplaatst. Kritiek was er op die internationale oriëntatie, en ook ontbrak het lokale draagvlak nogal eens. We kunnen zeker procesmatig ons voordeel doen met dit succesvolle Friese model.

11 Fountains Route

1 Love

By Jaume Plensa (Spain)
Stationsplein 1

2 De Fontein van Fortuna

By Stephan Balkenhol (Germany)
Hoogend 1

3 Onsterfelijke Bloemen - Rikka

By Shinji Ohmaki (Japan)
Sneekerpad

6 Flora & Fauna

By Shen Yuan (China)
Natuurweg 1

9 De Walvis

By Jennifer Allora (USA) & Guillermo Calzadilla (Cuba)
Nieuwe Willemshaven 1

4 Kievit

By Gary (Great Britain) & Jorge Orta (Argentina)
G.G. van der Feltenlaan, Noorderhaven 1

7 De Woeste Leeuwen van Workum

By Cornelia Parker (Great Britain)
Passantenhaven, Sud 1

10 De Oortwolk

By Jean-Michel Othoniel (France)
Roeiersplaats 1

5 De Vis van Stavoren

By Mark Dion (USA)
Stationsweg 1

8 De Vleermuis

By Johan Creten (Belgium)
Nieuwe Haven 10

11 De Uitfontein

By Berthe Leemeijer (The Netherlands)
Markt 15

More information: www.11fountains.nl

FRIESLAND TRAVEL GUIDE

In de tweede fase financiert het Mondriaanfonds maximaal 50% van het projectvolume. Voor welk schaalniveau een partner ook kiest, er zal dus altijd een matching bij wijze van cofinanciering nodig zijn. Ook dit aspect kan in het ontwikkeltraject meegenomen worden met toetsing van draagvlak en haalbaarheid.

De uitvoering van het ontwikkeltraject ligt in handen van Bureau Franken voor wat betreft de ruimtelijke en financieel-technische aspecten. Franken zal ook de penvoerder zijn namens de deelnemende gemeenten. Voor de inhoudelijke begeleiding en kwaliteitsborging tekent cultuurhistoricus dr Gerard Rooijakkers, tevens geestelijk vader van dit project. Johan Otten, schrijver van het boek *Duivelskwartier*, heeft toegezegd nauw bij het proces betrokken te willen zijn. Alle ingrediënten voor een kansrijk project met een grote maatschappelijke impact zijn derhalve aanwezig.

Gerard Rooijakkers,
7 juni 2021.

Tor zum
Frau Holle Land
Hessisch Lichtenau